

STAVANIE MÁJOV

Máj je bezpochyby jeden z najkrajších mesiacov v roku. Príroda sa prebúdzka k životu, všetko kvitne, počuť spev vtákov. K máju sa viaže aj množstvo významných udalostí. Jednou z nich je tradícia našich predkov – stávanie mája.

Mesiac máj je považovaný za obdobie, ktoré praje láske a zrodu nového života. Znakom sily a rastu je májová zeleň na poliach, lúkach a záhradách. Symbolom tohto obdobia je strom, zvaný máj. Pôvodne malý stromček (smrekový, jedľový, alebo brezový) bol výrazom prírodného mýtu o boji zimy s jarou, či smrti so životom.

Takmer u všetkých národov bolo zvykom nosiť máje na začiatku jari alebo leta v slávnostnom sprievode po dedine za spevu starodávnych obradných piesní ospevujúcich tvorivú silu prírody a pri tanci prejavujúcom radosť z víťazstva jari nad zimou.

História stavania mája siaha až do roku 1255 do nemeckého mesta Aachen, kde sa máje stavali pred príbytkami bohatých mešťanov, na znak vážneho záujmu o švárne dievča. U nás na Slovensku, sa máje v oblasti západného Slovenska stavali na začiatku mesiaca, hlavne v noci na prvého mája.

Stavanie mája bola úloha chlapcov a mladých mužov, ktorý sa na tento rituál chystali v tajnosti aj viac ako týždeň. Vysoké, dlhé stromy okolo desiatich metrov, najskôr zbavili kôry a kmeň očistili od konárov. Strom potom ozdobili ornamentmi a zelený vrcholec dlhými pestrofarebnými papierovými či látkovými stuhami, šatkami od milej a fľaškami s páleným.

Na našom území boli máje výrazom úcty a lásky k dievčaťu. Zvyčajne ich chlapi stavali slobodným dievčatám. Pri stavaní mája si chlapi pomáhali a niekedy sa partie

chlapcov pretekali, kto bude rýchlejší. Občas si dokonca máje navzájom rúcali. Mládenec, ktorý mal o slečnu vážny záujem jej postavil vlastný máj, ktorý sa mohol líšiť tým, že bol iného druhu, mohol byť vyšší či odlišne vyzdobený. Často sa máje rozlične ozdobovali, najmä pestrými stužkami, farebnými papiermi a podobne. Mohlo sa stať, že jedna dievčina mala množstvo nápadníkov, a teda aj viac májov.

Niektoré tradície našich predkov zanikli, niektoré sa zachovali dodnes tak, ako stavanie mája. Dnes je to však skôr tradícia symbolická. Zvyčajne sa stavia jeden máj pre celú obec, niekde ešte každému slobodnému dievčaťu. Tradícia je to pekná, pretože je spojená so spevom, tancom, zábavou a hodovaním celej dediny.

Na tradíciu stavania májov, ktorá sa spája s dňom 1.mája, nadväzuje váľanie májov, ktoré patrí tiež do ročného zvykoslovia. Je rovnako významnou súčasťou spoločenského života, najmä na dedine. Predstavuje príležitosť opäť sa stretnúť a zabaviť sa. Váľanie májov vždy pripadalo na koniec mesiaca lásky, na dátum 31.mája.